

Férfiak, föl a hegyre

[2014. május]

RÉSZLET A LEGKISEBB JÉGKORSZAK CÍMŰ REGÉNYBŐL

Lépésben araszoltak az autók föl a hegyre.
Mátrai Ágoston a terepjárójával begördült
Egy óriási, elől piros tárcsás hókotró mögé,
Röpke elismeréssel adózva sofőrjének:
Elöl takarít, hátul sóz,
És ez olyan férfias elfoglaltság, nem?
A hegy útőerén egy böhömnagy gépet vezetni,
„Úttörőnek” lenni és „felszabadítóknak”...
Kár, hogy sajnálatosan elkoptatták ezeket a szavakat.

Ugyanazon a késő novemberi péntek délutánon
A Várfok utcában besorolt a hókotró és Mátrai mögé
Labancz Győző a Peugeot-jával;
Pehelysúlyú kocsí, ropogós téli gumival.
Győző ezúttal makulátlanul kipihent volt,
Migrénes rosszullét ősz óta nem lepte meg.
Olyankor szokott a múltban kalandozni, ha migrénje van.
Futólag mégis eszébe villant,
Hogy 1945 februárjában ugyanitt volt a kitörés
Egyik fő csapásiránya. Itt zúdultak ki
Magyarok és németek együttes erővel a Várból.
A sereg még önnön nehézkedése folytán tört előre
A térre, a katlan mélyén villódzó pokolba.
Azt hihetnénk, sokan akkor is átértek volna
Az orosz pergőtűzőn, ha fegyvertelenek –
A számosságuk, a puszta súlyuk alapján.

Hó, hó, hó, az úttest két oldalán halomba hányva
Az eddigi termés. Hó volt akkor is, de éppen olvadóban.
Itt zúdultak el, „akár a lemmingek!”,
Itt rogytak le vérben úszva,
Itt volt a halálzóna,
Itt, itt, itt,
Ni,
Ahol most a hegyi buszok végállomása van,
S a hídszerű betonlépcső a postapalota rézsűje fölött.
A ruszki cinikus gramofont bömböltettek:

Hiába menekülsz, hiába futsz,
A sorsod elől futni úgyse tudsz.

De Győző már nem hallotta Karády Katalint,
Mivel ma délután egész mást hallgatott:
A First and Last and Always a Sisters of Mercy-től.
Black Planet, Black World... Nyolcvanas évek, Uramisten!
A hókotró, amit követtek, a Turul mellett haladt el
A józan jelenben. Nagyszemű hó hullott
A madár tollazatára, lassacskán megült a bronzon.

Az új hó eszerint senkinek nem okozott fejfájást
Az üzemmérnökségen. Figyelték a hibátlan előrejelzéseket,
És a síkosságot fől számolták még a hó érkezése előtt.
Ez novemberben még csak kéjgáz és szórakoztatás:
A közterületfenntartók urai a helyzetnek,
Példásan kéz a kézben járnak az állami szervek;
És ezt olyan lélekűdtő látni!

Van viszont, amit nyomasztó:
A Turulnál ellenőrzési pont áll, beton úttorlással.
A romló közbiztonság hívta létre ezt is,
Spekulánsokra, fosztogatókra vadásztak.

Rendőrök fogadták a sort, kibiztosított géppisztollyal.
Egy Parlament környéki pokolgépes
Merénylet után, amelyet a Magyar Fundamentalisták
Vállaltak magukra, lezárták a hidakat,
És ködvágó sapkás, sárga mellényes
Fegyveresekkel végeztették az igazoltatást,
Sőt a jegyellenőrzést is a villamosokon.
Ha rendellenességet tapasztaltak, például
Hiányos iratokra bukkantak valakinél,
Ritkán előkerült a gumibot is.

Megállt a sor. Mátrai fölkapta kissé kopott
Antilopbőr aktatáskáját az ülésről
– Maradék nagypolgár korából –,
Közepesen idegesen keresgélni kezdte a tárcáját.
Győző is fékezett. Csak álltak, álltak negyedóráig.
A lány hívta, Patrícia. „Apa...” „Tessék, kislányom.”
„Apa, tegnap jött egy sms-em.” „És? Énrám tartozik?”
„Nem tudom.” „És hogy szól, elmondod?”
„All I want for Christmas is You. Ez áll benne.”
„Jó, kitől jött?” „Ismeretlen számról.” „És?”
„Volt mellékelve egy ikon is. Vigyorgó krampusz,
Virgáccsal... vagy Bianka szerint korbáccsal a kézben.
Szerinted?” „Szerintem valamelyik osztálytársad.”
„De... zaklatás?” „Viccnek kevés. Ugratásnak puha.”
„Azért furcsa, mert ősz óta semmilyen ökörség nem jött.”
A lányát régebben érte néhány netes támadás,
Kártékonynak szánt komment, de Győző
Újabban annyira elsokott az ilyen hírtől,
Hogy ezt a mait nem is vette komolyan.

Gondolt egyet,
És időhúzásból (vagy inkább csak nosztalgiából?)
Fölkúszott a Facebookra. Megfigyelte,
Hogy újabban halkabban folyik az izléstelen önpromóció
A kultúrsznob dicsőségtáblákon,
A lájkribancok ritkábban hívnak föl hódolatra,
Mint a fénykomak számító 2010-es években.
Nem akad fönt a volt miniszterelnök
A jelenlegi kormányfő trollszerűjén.
Boglárka nem változtatja meg a profilképét,
Vagy ha mégis, nem lesz belőle országos esemény.
Hugi nem szól hozzá a saját hozzászólásához,
Amelynek tárgya saját önarcképe.
Győző kerek tíz éve iratkozott le Fehérvári Krisztián
Állapotfrissítéseiről. Semmi sem a régi, sebj.
Győző, aki sohasem posztolta ki a háztartását
– Mivel igyekezik „adni a higiéniájára” –: megint
Kilépett „ebből a nyúlós fertőből” tíz perc után.

Indokoltan, mert közben elindultak: a hókotró,
Mátrai terepjárója, mögötte Győző; utánuk a sor.
Jobbról a Kis-Svábhegy lágú lejtője jött a vízművel
És a trafóházzal. Majd a Tóth Lőrinc-sarok nagyzó,
Balusztrádos neoreneszánsz villái,
Mintha Monacóban vagy Nizzában lennének:
Déli beütés így hósapkásan is,
Gondolta Győző. És ehhez a maga
Böszme, újbarokk módján az egyiptomi
Követség is illeszkedik. Ebben a csigatempóban
Végre volt ideje figyelni a várost.

Később, amikor visszaemlékezett az európai légtérzár
Lefújására, egyszóval a Jég küszöbére,
Győző legerősebb benyomásának
A kommunikációs aktivitás lanyhulása bizonyult.
Az őrző kitarukozás a közösségi oldalakon megszűnt.
2010 körül nem csupán a minden addiginál nevetlenebb
És szemérmetlenebb tizen- és huszonévesek tomboltak,
Hanem korra, nemre való tekintet nélkül
Mindenféle digitális bohémek is falkában

A latte macchiatójuk mellett... És most?

Annyi biztos, a népesség tíz éve
Némileg jókedvűbb volt, gondolta Győző,
És miközben státuszbiztonságuk a válságban
Rohamosan csökkent, aktivitásuk a közösségi oldalakon
Pillanatok alatt hatványozódott:
Legrosszabb arcukat mutatva fotókat töltöttek föl
A szisztematikusan beutazott délkelet-ázsiai országokról,
Bálványaikról és asszonyaik túlcserélő
Húsáról lakkbá mártva, bőrbe kötve;
Szanaszét szeretve bárkit – családon belül.
Összekeverték saját felületük nagyságát az erénnyel,
A privát szférát a revűszínpaddal;
Úgy tárulkoztak ki, mint egy luxusprostituált,
Koruk együgyű tolvajnyelvét beszélve folyékonyan.
Lemeztelenítve magukat siránkoztak vagy hőzöngtek;
Mindenre azonnal reagáltak, mint a teniszben,
Minden labdát visszaütni
Volt a törvény.

És minden megnyilvánulás a weben
Följelentés volt feladója ellen.
Megköszönték mindezt a nemzetbiztonságiak!
A hírszerzés örült, hogy egyszerűen
Senkinek sem marad titka a végén;
Pedig az nagyon kell mindenkinek,
Gondolta Győző. Közben látta, hogy „a hókotrója”
Egy leérkező kollégával találkozik, s a találka
Fölött érzett örömben mindkét célgép elakadt.
Narancssárga dzsekiben, fekete csuklyában
Munkások pattantak le a járművekről,
És piros-fehér nyelvű hólapáttal akcióba kezdtek.

Pedig hol vannak még innen a komoly szerpentinek!
Ahol most hőseink haladtak,
Az istenhegyi emelkedő, régen veszedelmes
Mélyút volt, és rohanó hegyi patak medrévé
Változott nagy viharok idején,
De ennek nyoma sincs: ez rögzített táj régen, olvasóm,
És most a hóban egy-egy sáv szabad: le, föl.
Üzemel a zöld benzinkút is. Előtte két acélfa áll,
Amelynek levélzete száz apró napelem.
Hóláncot kapni, és mindent, ami a szemnek, a szájnak...

Istenhegy! Vajon az egyik legnagyobb név,
Amit adtak valaha a Földön?, töprengett Győző.
Vagy épp ellenkezőleg, a legalázatosabb?
Kikapcsolta a zenét az Amphetamine Logic után.
A Szent Orbán téren állt. Szemközt a Művész cukrászda,
Barátnője, Laura törzshelye. A hókotrójuk,
Látszott, innét egyelőre nem megy tovább.
Győző fogott egy rongyot, és kiszállt a kocsiból.
Egymás után letisztogatta a lámpaburákat,
Áttörölgette az ablakokat. Párásodás ellen fűteni kezdett.
A kulcslyukakba nem juthat nedvesség,
Mert villámgyorsan beléjük fagyva egy csöpp olvadt hó is.
Kétoldalt a munkagépek által fölpúpozott hó;
De a szózatlan, jégbordás mellékutcák
Némelyikén csak a közepén kitaposott árok látszott.

Az előtte álló autó sofőrje tüzet kért.
Szakállas férfi, prémes fülű pilótasapkát viselt.
„Ismerjük egymást, ugye?” „Persze hogy.
Magának volt az a drága étterme a Királyhágó téren.”
„Menjél már, tegeződöttünk... Diplomata vagy, nem?”
„De igen.” „Jól vagy?” „Fogjuk rá. Most épp itthon.
Az Ózike úton lakunk.” „Nem is tudtam. Pedig én
A hegyen tényleg mindenkit ismerek. Egy nagy falu.”
„Mi még szokjuk, újak vagyunk. Merre laktok?”
„Hogy én? A Művész úton.” „Egyedül?”

„Na, azt azért nem. Bár tavaly elváltam.
Amúgy két lányom van... csak éppen nem velem élek, tudod.”
„Sajnálom...” „Sajnál is.” „Mi meg gyereket várunk.”
„Á, és mikorra vagytok kiírva?” „Karácsony utánra.
December harminc.” „Az igen!...”
És lehet tudni, kislány vagy kislegény?” „Legény.”
„Ejha, tudjátok már a nevét?” „Andor Lőrinc.”
„Gratulálok! Téged meg Ágostonnak hívnak, igaz?”
„Ühüm, Mátrai Ágoston. Kösz.” „Szia. Győző,
Még mindig! Isten hozott a hegyen.”

Látva, mozdul a kocsioszlop, bepattantak ők is.
Mátrai lassan gázt adott, fölfelé kanyarodott,
Az egykori istenhegyi magánklinikához.
Nem itt fognak szülni, már nem engedhetnék meg
Maguknak az árfolyamát.
Különben is bezárt, nem lévén rá kereslet.
Itt már a terepen rekedt autóktól
Egyre nehezebben mozdult előre a kotrógép,
És lassítani kényszerültek haszonélvezői,
Mátrai és Labancz is. Még följebb,
Balról, az egykori lombikbébicentrum következett.
Sok tízezer sikeres beültetés: mind a múlté.
Mióta az állam jelentősen csökkentette
A családtámogatásokat, az intézet kapuján rozsdás rács.
Mi szerencsére nem küzdünk a meddőség rémével,
Gondolta Mátrai, és tudjuk már,
Hogy a Szent János kórházban fogunk szülni.

Az Óra útnál előkerült egy előttük haladó,
Égszínkék Mercedes 21-es busz:
Ennek is egy hókotró törte az útját.
Két autóval hátrébb Győző
Emlékezett még a régi, szilvakék buszokra,
Amelyek az emelkedő havában köhécselve
Naponta elakadtak; csupa ócskavas.
Jobbról kibontakozott a panoráma.
Győző tudta, odafönt van a villa, ahonnét
Egy honvédtábornok sasolta a Várat
A számtalan ostrom egyikének alkalmával.

Győző látta, balról a hópamacsok
Szerte az érdes mészkőre tapadnak,
A ciklopszfal kitüremkedéseire.
Látta azt is, hogy a 21-esről leszállítanak egy hajléktalant,
Aki innen a batyujával bandukolt a busz mellett.
Ismerős volt. „Jézusom, nem a Tompa Henrik?”
A nem is olyan régen még mérvadó színikritikus?
Nagyon hasonlít. Mégis elűzte gyanúját.
A Költő utcánál jártak. Győző úgy képzelte,
Hogy a Jókai-kert kapuja most is nyitva van.
A félköríves kőpadot nagy hó lepi,
Dús hókucsma ül az Anakreón-szobor fején,
És hóüstök mindegyik svábhegyi szobor
Feje búbján. És a mesemondó svábhegyi
Kadarkája megfagyott: immár jégbor.

Győző itt aggódott Patríciaért egyik migrénes rohama idején.
A hó meg a hegy eszébe juttatta azt az estét,
Amikor többen, akik egybeverődtek,
Szegény Henriket szívatták órákig Győző
Hajdani éttermében, a White Box-ban.
Kicsúfolták, kiűzték a hóba – a hó akkoriban ritkaság volt –,
Sőt még a cechet is kifizettették vele.
Ő meg egy barátja feleségének,
Szemerédy Almának udvarolt, eredménytelenül.
Már tizenkét éve, Istenem!
Azóta annyi minden... Forradalmak zúgtak el.

De míg Győző fejében forradalmak dúltak, addig
Mátrai elé beugrott egy örült gyalogos.

Majdnem elütötte ezt a... Mindenekre elszánt,
Leszegett fejvel haladó, bozontos, kalapos férfi
Lépett hirtelen a kocsija elé,
Nem tekintve se jobbra, se balra:
Alighanem öngyilkosjelölt. „Vészfékezés!”
Mátrai lenyomta a kuplungpedált,
És ugyanekkor, rúgó mozdulattal,
Rálépett a fékpedálra is. „Friss vagyok, királyság.”
Megállapította, hogy nemcsak téli gumija tapad jól
(Négy milliméter, az előírtas profilmélység),
Hanem hólánca is rafinált
(Aszimmetrikus mintázat, tapad, mint a túl sok szeretet).
Megrázta, ki az. Hát persze hogy
Egy ágrólszakadt ember a cókómkjával.
Hosszú, piszkos, szürke lobonc,
Zavart és fénytelen, vizenyős, fáradt szem.
Fáradt, de meglepően intelligens.
Cowboykalap a fején.

Eközben haladtak tovább, most már az Eötvös úton,
És Győző még nem szakadt le az előtte haladó terepjáróról,
Amelyet Mátrai, az a szakállas külügyér vezetett.
(Azelőtt nem volt szakálla. Nem is áll olyan jól neki,
Gondolta. Nem sejtve, hogy Mátrai Ágoston
Május óta ráadásul munkanélküli is.)

Győzőt eközben a fölgyorsuló kocsisorban
Már nem a digitálisan elbutultak
Tömege foglalkoztatta, nem a Facebook-jópofoaságok,
Nem a kedélyes önreprezentáció,
A vizuális archiválás mámore,
Hanem a zaklatás, a gyilkolászás lélektana;
Mivel úgy vélte, a negatív indulatok kifejezésének
Lehetőségei tíz-tizenöt éve hatalmasra nőttek.
Emlékszünk, olvasóm, 2010 körül
Gyűlöletcsapatok szerveződtek egyre-másra,
Kiborítandó lelkük szennyes hulladékát,
Céljuk a nyilvános megszégyenítés volt.
Konok és hűségese lájktevékenységük
Egymás iránt és egymás oldalán alábbhagyott,
És voksaikat fölváltották a gyalázó, anonim kommentek.
A sárdobáláshoz, lám, név és arc se kellett.
Figyelemhétségük hihetetlen szívóssággal párosult:
Vég nélküli sértegetések és fenyegetések,
Lesajnáló üzenetek... Hamis profilt készítettek
A kiszemelt áldozat nevében; verekedést
Provokáltak, amit aztán videón terjesztettek,
Sőt fiktív pornómontázst fotoshoppal,
Ami egy nyilvános kivégzéssel fölért.
Az érintettek gyakran csak kerülőutakon
Szereztek tudomást a kínos fényképekről
És lejárató szövegekről. Ezek elől pedig
Nem volt hova visszavonulni, sehol egy védett zug.

Naponta iskoláslányokat és kislányokat tettek
Általános gúny és nevetség tárgyává.
Például az ő tizenhat éves kislányát, Patriciát
Ugyan nem „csinálták ki”, de hónapokra
Félelembe hajszolták, kétségbeesésbe;
Igaz, másokat egyenesen öngyilkosságba.
„Még mindig sokkal jobban jártam, mint a Szandra a B-ből”,
Mondta a vihar elmúltával Patricia.
„Már miért jártál volna jobban?” „A szülinapi bulijára
Meghívta az osztálytársait. De azok összebeszéltek.
Mind visszajeleztek neki, de senki se ment el.
Szandra meg, bánatában, kiugrott a hatodikról.”

Patricia napi hét és fél órát töltött a gép előtt,
Többet, mint alvással az ágyban.
Csetelés közben kapcsolatba került olyan férfiakkal,
Aki rámenősen bókoltak neki,

Végignyázták az összes fényképet az idővonalán.
Ő meg hétvégékre eltűnt a mágnásgyerek osztálytársaival.

Egy éve fölraktak Patrícjáról valakik egy videót,
Amelyben föltehetőleg spiccesen fürdik a Balatonban.
Látni, kibuggyan a melle a piros bikinifelsőből,
És odasimul egy mellette álló fiúhoz, akkori barátjához.
Aztán leguggol, a fiú ágyékáig süllyed a feje,
És ritmikusan ringatózni kezd. Győző,
Amikor megtudta a videó tényét, őrvongott, tépte a haját.
„Sosem tudod leszedni többé, Patikám.”
„Tudom, valahol mindig kint lesz – mondta rezignáltan
A lánya. – Sőt, azt hiszem, az én telefonommal vették föl.”
„Mondd, mi a fenének álltál szóba ezzel a fiúval?”
„Sajnálom, naiv voltam, bocs. Totál gyanútlan.”
„Mi van azon a videón? – kérdezte Győző. –
„Ő meg én.” „Te... voltál vele tulajdonképpen?”
„Hogy én? Voltam-e vele? Apa, ő volt a barátom,
Úgyhogy előfordult. Mire rájövök, hogy mit művelt...”
„És mit műveltél te!” „Igen. Késő. Most legszívesebben
Saját nyomomat is kiirtanám a netről.”
„Ezt a csömört ismerem... Ki ne ismerné?
– Vigasztalta lányát a Győző. – De mivel
A baklövés törlése mindig ábránd, légy laza.”
Osztálytársai csúfolni kezdték: úgy kell annak,
Aki nem válogat. Lelotyózták családon belül is.
Pedig ő hűséges partnere volt a barátjának
– Azóta is: egymást követő barátainak –,
És már elég időt töltött már nyájas, de szigorú
Kioktatások, vizslató tekintetek keresztüzében...
„Pajti, meg kell tanulnod figyelmen kívül hagyni
A gonoszságot.” Pajti, így csak nagyon ritkán becézte
Győző a nagyobbik lányát. „Könnyű azt mondani.
Prédikálsz, de azért közben te is olvasod
Az összes kommentet. Hagyod,
Hogy megfertőzzenek.” Az a képtelenség is
Bevillant, hogy ez valakik bosszúja valamilyen bűnért,
Amit elkövetett valaha. Sokakat megbántott
A pikírségével, például Krisztiánt, őt nemcsak
Kihasználta, de üldözte is türelmetlen megjegyzéseivel.
De Krisz sose tenne ilyet. Elhagyott feleségével,
Marian-nal jóban vannak. Ő különben sem
A közös lányukat venné célba, igaz?
Vagy ez valami kései bosszú... Henrikért!
Henrikért? Akit a hóba kikergetve megalázott.
De ilyen félreérthetően? Ilyen áttételesen?!
Ó, dehogy, kizárt. Gyanúját elhessegette.

Befordult a Művész útra, leválva Mátrairól.
Az a háza, négy számmal az újjáépült
Szanatórium mellett. El kellene adnia,
De most mélyen ára alatt van, pang a piac.
Egyik szomszédja meg a villa, ahol Karády,
A Hiába menekülsz énekesnője filmet forgatott,
Tangót járva, meresztgetve nagy szemét.
(Győző úgy tudta, kiszemelték elnöki rezidenciának is
A rendszerváltozás után; de valódi elnök sohasem lakta.)

Szétköpködve, benyálazva, megosztva, matricázva...
Hóval fedett szemét. Ki hitte volna,
Hogy ez lesz a webből?

Pár éve úgy tűnt: nem marad más megoldás,
Mint véleménycsendőrséget
És izlésrendőrséget fölállítani.
A Lakosság Facebook-Tevékenységét
Ellenőrző Hivatal megelégedte az arcátlanságot,
Úgy véelve, a névtelenség eltörlése indokolt.
Lecsapott a lakosságra, és befagyasztotta csatornáikat:
Monitorozták, szűrni kezdték az e-maileket,
Bírósági végzés nélkül blokkolták

A kormánnyal szemben kritikus weboldalakat.
A bloggereknek pár éve regisztrálniuk kell a minisztériumban,
Mint Iránban; de lett is rend, döggivel...
A közösségi oldalakon vége az anonim őrjöngésnek;
Ám a telefontársaságok nem tudták
– Vagy a személyiségi jogokra hivatkozva
Nem akarták?... – megzabolázni ügyfeleiket.

Otthonról Győző még fölívta a lányát.
„És, visszaírtál neki, kislányom? Erre a karácsonyira?
All I want for Christmas is You...”
„Naná, hogy visszaírtam. Éspedig ezt:
Hm hm hm... But who are you?” „Aha, és?”
„És: semmi válasz.” „De ki lehet, Pati? Fölhívtad?”
„Értsd meg, apa, ismeretlen előfizető.”
„És a cellainformációk alapján, vagy hogyan is szokták...?”
„Semmi. Anyával kicsit nyomoztunk utána,
De az ügyfélszolgálaton is képtelenek azonosítani.
Olyan ember, aki folyton változtatja a számát.
A nyilvántartásban nincsen ilyen.”

Kategória: vers, próza
Denumire autor: Térey János

Látó Szépirodalmi Folyóirat